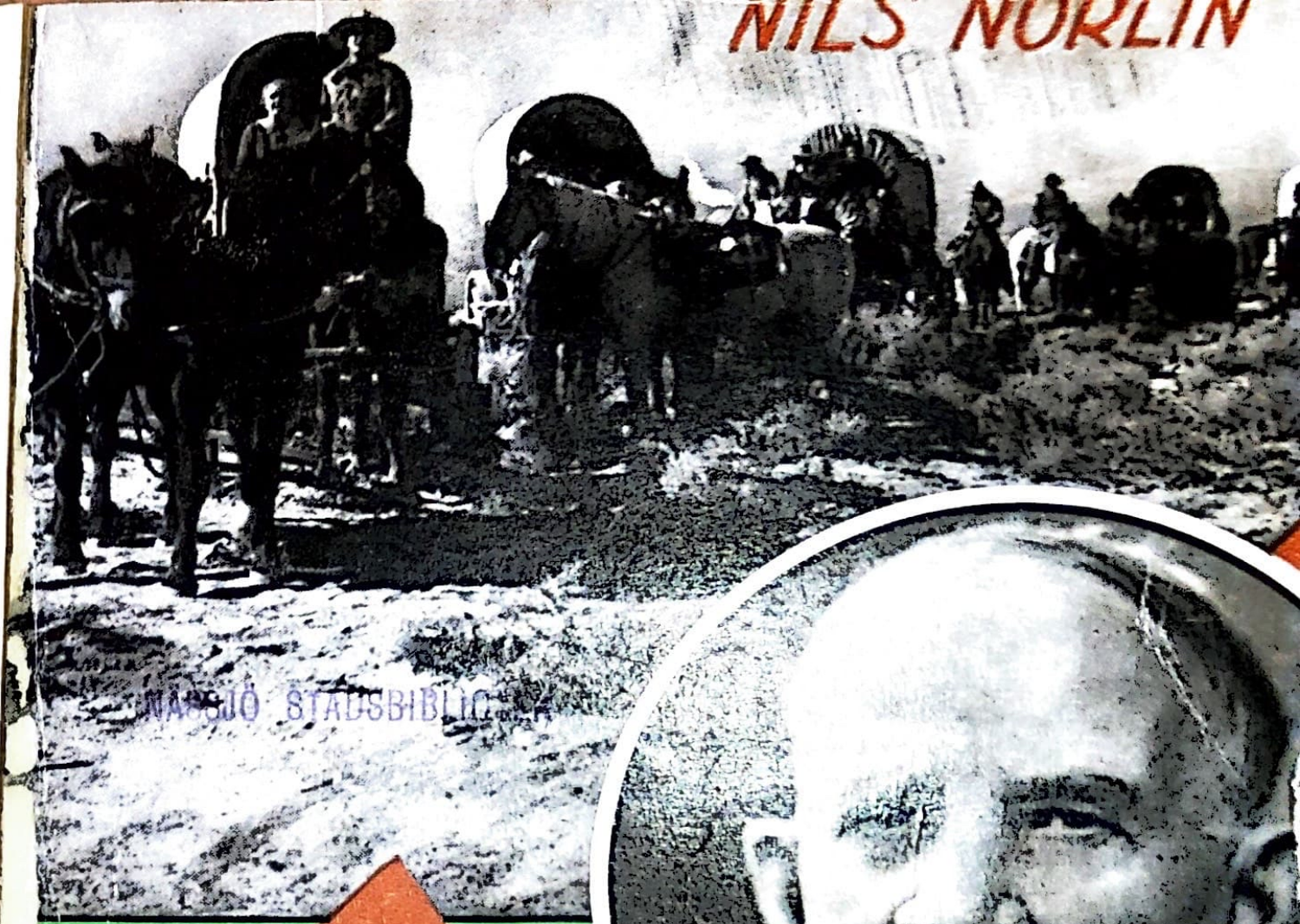


NILS NURLIN



Svenska tåg

i Amerika

SVENSKA TAG I AMERIKA

EN PIONJÄRS ÄVENTYRLIGA LIV

AV

NILS NORLIN



STOCKHOLM

LARS HÖKERBERGS BOKFÖRLAG

Printed in Sweden
Copyright by
LARS HÖKERBERGS BOKFÖRLAG
Stockholm

L2
6985



STOCKHOLM 1936
SVENSKA TRYCKERIAKTIEBOLAGET

861771

F Ö R S T A K A P I T L E T

Till Buffalo Bills land. Äventyr på resan. Indianer och vita. »Pony Express».

Det var på våren år 1869. Snön låg ännu kvar över Södermanland, när jag som 11-årig pojke tillsammans med föräldrar och nio syskon tillryggalade den första etappen mellan Strängnäs och Mariefred på vägen till ett avlägset och lockande mål: Amerika. Med släde foro vi här, fortsatte vidare med tåg till Göteborg, och därifrån gick resan med ångbåt till Hull i England. Ny färd med järnväg över detta vackra, grönskande land och slutligen från Liverpool med atlantångare till Portland i Amerika. Hur lång tid som förflöt innan vi ankommo till det förlovade landet, vet jag icke, men nog tog det flera veckor — för mig var det ändå för kort.

Jag var alldeles förtjust i denna nya upplevelse. Havet älskade jag, och då vågorna reste

sig skyhöga över det lilla fartyget, var jag som gladast utan någon tanke på fara. Den första dagen på Nordsjön hade jag en liten känning av sjösjuka men har aldrig sedermera besvärats därav.

Maten var förfärligt dålig. Mina föräldrar hade visst haft reda på hur det förhöll sig i det avseendet, ty de hade tagit med sig en stor koffert med läckra saker, ansjovis, inlagd sill, knäckebröd m. m., men genom något misstag av besättningen hade den förts ned i lastrummet och kunde ej åter tagas upp, så vi fingo nöja oss med den vanliga maten ombord. Vid ankomsten till Portland var allt det goda i kofferten förstört och fullkomligt oanvändbart.

Resan från Portland till Chicago har alldeles fallit mig ur minnet — kanske sov jag hela tiden.

Vi stannade på ett hotell i den redan då stora staden, och där bodde vi tvenne veckor. Där mötte min mor sin broder, som var bosatt i Detroit. På många år hade de icke sett varandra.

Min far hade i Sverige ägt en stor lantegendom, det vackra herresätet Jahnslanda vid Mälaren, och från min barndom där har jag

många sköna minnen i behåll. Jag skulle kunna berätta om för en barnunge storartade äventyr och sällsamma händelser, som kunde förekomma på den tiden å en svensk herrgård, men det skulle föra för långt att dröja kvar därvid, när läsaren väntar att få del av berättelserna om de långt märkligare äventyr, som senare möta mig ute i Vilda Västern. Alltnog, ute i det nya landet ville min far fortsätta sitt jakt- och jordbrukarliv, och nu rådde honom olyckligtvis min morbror att resa till västra Kansas, där regeringen gav nybyggare 160 tunnland jord gratis. Här skulle det finnas mycket vilt: buffel, hjort, kalkon, orre, raphöns och hare i mängd. Det lät härligt för jägaren och jordbrukaren, men morbror glömde att tala om indianerna, som härjade i vildmarkerna.

Mina föräldrar antogo rådet, och en vacker dag var allt färdigt för avresan. En liten spårvagn dragen av två hästar stannade utanför hotellet. Som väl var var den tom, ty nu fylldes den fullkomligt av min far, mor och de tio barnen, det äldsta 17 år, och det yngsta tio månader gammalt, buret av barnflickan som medföljde från Sverige.

En massa nyfikna personer hade samlats vid åsynen av den talrika barnskaran tillhörande endast en familj. En man med stark basröst ropade till en annan: »What do you think of that? How would you like to have a family like this!»

Vi hade i sällskap från Sverige en förmögen, äldre dam, vilkens namn jag glömt. Hon förälskade sig i en irländare, som bodde på hotellet, och fastän min mor rådde henne att vara försiktig, gifte hon sig med honom dagen före vår avresa.

Misstankarna voro välgrundade, ty någon tid efter framkomsten till bestämmelseorten erhöilo vi ett telegram från kriminalpolisen i Chicago med underrättelse, att hon blivit mördad och att hennes make var försvunnen med juveler och pengar. Som vi icke hade någon kännedom om mannen i fråga, kunde vi ej bistå vid efterspanandet av brottslingen, och någon underrättelse om hans gripande erhöilo vi aldrig.

Det har ej stannat i mitt minne, hur många dagar det tog innan vi anlände till Junction City, Kansas, vilken var banans slutstation. Det var en mycket liten stad och belägen vid yttersta gränsen av civilisationen.

En mil (här åsyftas alltid engelska mil, varav det går c:a sex och en halv på en svensk) från staden låg fästningen Fort Riley, där general Custer var befälhavare och William Cody (Buffalo Bill) tjänstgjorde som scoutspejare.

Nu hade Custer och hans kavalleritrupp, som bestod av 510 man, satt skräck i indianerna, så att de dragit sig omkring tvåhundra mil västerut, varest ingen vit nybyggare fanns. Dessa båda män, Custer och Buffalo Bill, blevo världsbekanta innan döden ryckte dem bort, Custer i sin egenskap av indiankrigare, och Buffalo Bill som spejare. De voro goda vänner, fastän den ene var befälhavare och den andre enkel scout.

De voro till utseendet mycket olika men utmärkta typer av det manliga könet. Båda voro ungefär två meter i längd. Cody's hy var mörk som natten, med kolsvart hår, som böljade långt ner över skuldrorna, stora blixtrande, bruna ögon och en romersk näsa. Den beslutsamma munnen hade ett drag av grymhet — en äkta d'Artagnan!

Custer var blond som en svensk viking med blå ögon och långt, lockigt, guldgult hår, som likt Buffalo Bill's räckte ner över skuldrorna.

De följde indianernas exempel att bära långt hår för att under de vidsträckta färderna skydda sig mot de myriader av myggor, som på sommaren plågade både djur och människor.

Custer var född 1839, graduerades från krigsskolan i West Point 1861 och blev genast skickad till Virginia, där inbördeskriget rasade, deltog i första anfallet vid Bull Run och fick 1863 graden av general vid blott 24 års ålder. Han utmärkte sig vid anfallet på Gettigsburg, och vid krigets slut ansågs han vara den mest briljante kavallerihärförare som kriget hade skapat.

År 1874 blev Custer med sin kavalleritrupp tillsammans med general Miles, som anförde extratrupper, utsänd att söka efter Sitting Bull, hövdingen för Siouxindianstammen, som med sina krigare härjade och dödade nybyggarna.

Siouxindianerna voro samlade på olika ställen i Montana och dit ställdes färden. Spejare sändes iväg långa sträckor för att utforska var de uppehöll sig. De kommo tillbaka med underrättelsen, att på omkring 25 mils avstånd hade en hop slagit sig ned, boende i tält be-

lägna vid en liten å i skydd av buskar och träd, samt att deras antal var ungefär 500.

Med sin trupp på 510 man var Custer säker om att kunna skingra och döda dem. Han överenskom med general Miles, som var befälhavare för den större truppavdelningen, att denne skulle följa efter med sina soldater, och som de medförde ammunitionsvagnarna kunde de ej nå fienden så fort som Custer. Självtrodde han, att han kunde besegra indianerna utan hjälp.

Trumpetstötarna kommenderade framåt, och den lilla skaran satte sig i gång. I spetsen red Custer och bredvid honom hans svåger, en ung löjtnant, nyligen graduerad från West Point. På hans andra sida red en kavallerist, ledande sin befälhavares reservhäst.

Spejarna hade begått ett misstag vid bedömandet av indianernas antal, ty i stället för femhundra voro minst femtusen på platsen, och de anfördes av Sitting Bull, hövdingen för Siouxstammen.

Sitting Bull var genom sina spejare väl underrättad om att Custer var i antågande med blott femhundra man. Han befallde sina krigare att dölja sig och hästarna bland buskar

och träd och att vara beredda till anfall, då den lilla truppen skulle rida in i tältstaden för att söka övrumpla dem, som den så ofta hade gjort förut.

Då generalen såg tälten skymta fram mellan buskarna gick truppen till anfall i språngmarsch. Då de nådde lägret omringades de av tusenden av de bästa indiankrigare i världen. Custer insåg nu hur stor faran var och befallde trumpetarna att mana till reträtt.

Med revolvern i ena handen sprutande eld och bly, sabeln i den andra, banade sig männen i den lilla kavalleritruppen väg till en liten kulle på prärien, hela tiden omgivna av en väldig svärm tjutande Siouxindianer. Dock måste de lämna hälften av sina kamrater döende och döda på slagfältet.

Då guld upptäcktes i Kalifornien år 1848—1858, invandrade tusentals människor från de i öster liggande staterna dit. De hade att fara tvåtusen mil över slätterna, där indianerna voro herrar. För att kunna komma genom denna sträcka, brukade de samla sig i stora skaror bestående av minst tvåhundra man, somliga till häst, andra körande »covered waggons» (stora tältvagnar). De brukade välja till an-

förare en erfaren man, som hade kännedom om indianernas anfallsmetoder. Spejarna redo alltid före, och om de varseblevo indianer i antågande, störtade de tillbaka och allarmade gruppen. Då samlades alla vagnarna i en ring — vagn mot vagn. Kvinnor, barn och hästar fördes inom ringen, och i skydd av vagnarna besköto männen de omkringridande vildarna och försvarade sig på det sättet mycket bra.

Custer gjorde nu en sådan ring av hästarna som nedskötos, och kavalleristerna begagnade de döda kropparna som bröstvärn. Varje kavallerist hade ungefär fyrtio patroner i sitt bälte.

Nu hörde den ankommande general Miles salva på salva av gevärsskott, men han hade inte nått långt förrän de tystnade. När han kom fram, fann han blott döda, skalperade människor och livlösa hästar. Indianerna voro försvunna och hade tagit med sig sina tält och döda. Blott två levande varelser räddade sig från denna katastrof: en av Custers indianspejare i regeringens tjänst och Custers reservhäst. Spejaren undkom, emedan de anfallande kanske trodde, att han var en av deras egna.

Genom indianspejaren och en av Sitting Bulls hövdingar, som tillfångatogs några månader senare, blev det bekant, hur det hade tillgått på Custers sista slagfält.

Sitting Bull blev förskräckt för den hämnd han väntade från regeringens sida och flydde med de främsta av sina hövdingar till Kanada, varest han ej kunde bli förföljd. Han kom tillbaka några år senare och blev efter någon tid dödad. Så slutade livet för den mest beryktade vita krigaren och för den skickligaste hövdingen bland indianerna.

Buffalo Bill, omtyckt och beundrad av världens äventyrsälskande ungdom, var född år 1846, således 7 år yngre än sin befälhavare, Custer.

Om Buffalo Bill varit med på den ödesdiga dagen, då Custer med sin trupp förlorade livet, är det möjligt, att utgången blivit en annan tack vare hans kunskap om indianerna och hans skicklighet som spejare.

Buffalo Bill deltog i inbördeskriget med sjunde Kansas-kavalleriet. Efter krigets slut blev han anställd som postridare. På den tiden fanns det ingen järnväg längre västerut än till Junction City och St. Louis som även var

telegraflinjens slutstation. Därför var det nödvändigt att posten fördes till häst den långa sträcka av 1900 mil, som skiljde St. Louis och Sacramento i Californien. Mannen, som förde med sig breven, kallades »postrider» och posten fick namnet »Pony Express».

Hela området var obebott och vimlade av fientliga indianer. Vid var 75:te mil byggdes ett blockhus och stall för hästarna, och platsen skyddades genom en inhägnad av höga plank. Här avlöstes den förste ryttaren från St. Louis, som skulle rida detta avstånd med posten på en dag. Så snart han kom fram, kastade sig en annan upp på en väntande häst och fortsatte i nattens mörker till nästa station och på det sättet gick det ända till Sacramento.

Buffalo Bill hade många äventyr på dessa resor. Han var lika skicklig med revolvern som Coopers Hjortdödare var med sin studsare. En gång blev han anfallen av ett halft dussin indianer, som hade gömt sig i en skogsdunge, och dödade alla utom en som flydde.

När telegrafan blev färdig på den långa sträckan, blev det slut med »Pony Expressen» och man begagnade telegram i stället för brevväxling.

När den första järnvägen byggdes genom samma område, som förut passerats av »Pony Expressen», fick Buffalo Bill anställning som buffeljägare för att skaffa kött åt de tusenden av arbetare, som byggde banan. Det säges att omkring tiotusen bufflar ha fallit för hans bössa under den tiden. Hans metod vid buffeljakten var att rida bredvid den flyende hjorden och skjuta ned ett antal djur, varefter folk från lägret med hästar och vagn hämtade de fallna djuren.

Arbetarna voro till en del genom trupper skyddade för anfall från vildarna, vilka gjorde allt möjligt för att hindra detta intrång på sina områden, men soldaterna kunde inte vara med överallt. Därför hände det ofta, att vildarna överföllu ett avlägset läger, varvid arbetarna och hästarna dödades och husen nedbrändes. De ansågo att landet och buffelhjordarna voro deras. Buffalo Bill blev ofta anfallen, men han syntes ha haft en förvånande tur att alltid undkomma.

A N D R A K A P I T L E T

Vi finna platsen för vårt nya hem. Indianerna överfalla oss. Nybyggjarliv. Hundratusen bufflar! Den hårda vintern.

Vid ankomsten till Junction City hyrdes ett hus på fem rum, där min mor och de yngre syskonen skulle bo under den tid min far var borta på resa västerut för att välja platsen för det nya hemmet.

Nu köptes ett par mulåsnor, en tältvagn, jordbruksredskap, mjöl, bacon m. m. och så bar det av till det paradiset, som skulle vara beläget ungefär nittiofem mil från Junction City. Jag och de fyra äldre bröderna fingo följa med. Vi hade också i vårt sällskap en äldre svensk, vilkens namn var Boberg. Han var en jätte, över två meter i längd och vägde, som han själv sade, 125 kilo.

Boberg var en äkta »oldtimer», god skytt och kock, och så kunde han hålla språklådan

i gång. Hans saftiga skildringar från tigerjakter i Indien och lejonstrider i Afrika brukade sätta sin särskilda färg på samvaron vid lägerelden om kvällarna.

Min far hade tagit i sin tjänst en norrman, som var tjugofyra år gammal och hette Halvorsen. Han var erfaren vägvisare och hade med ett stort jaktsällskap varit ännu längre västerut än vi ämnade oss — hade vi inte haft honom med oss, skulle vi troligtvis aldrig kommit till den plats, som sedan blev vårt hem.

På aftonen, då vi farit omkring tjugofem mil, kommo vi till en liten å, på vars stränder det stod några träd och där det vilda gräset växte högt på båda sidor. Här slogo vi oss ned och sovo i det fria med den strålande stjärnhimlen ovan oss. När jag vaknade, såg jag med förtjusning soluppgången på prärien. En stor, guldfärgad, rund och flat skiva höll just på att stiga över horisonten och sända sin glans över den ändlösa prärien.

Den som upplevat en soluppgång på prärien skall aldrig glömma den skimrande glansen över de väldiga slätterna eller den underbara känslan av livgivande kraft den skänker allt levande.

Överallt där vi foro fram vimlade det av vilt: en flock gäss steg på svirrande vingar i snöplogsform, rapphöns flögo i stora skockar upp framför mulornas huvuden med ett dån, som liknade en avlägsen åska och som skrämde både mulorna och oss, präriehöns i hundratal sprungo omkring på marken. Kalkoner syntes i trädtopparna vid de bäckar vi passerade och på långt avstånd sågo vi buffelhjordar och antiloper, som i hastig fart ilade över slätten. Den fjärde dagen kommo vi till en stor flod, som var ungefär trettio meter bred och kallades efter vad vi sedan hörde Republican River. Här tyckte min far att han funnit det efterlängtrade paradiset, och vackert såg det verkligen ut.

Mulorna spändes från vagnen, framfötterna sammankopplades så att mulorna kunde gå och beta men ej springa bort. Ett tält sattes upp, födoämnen, vapen, sängkläder m. m. bars in och nu voro vi hemma under tak.

Floden omgav farmen på alla sidor utom i norr. På ömse sidor sträckte sig en vacker dal, omkring en km. bred. Våldiga cottonwoodträd, pilträd och buskar omgävo floden. Förutom på själva stränderna fanns det var-

ken stock eller sten på dessa bördiga arealer. Så långt ögat nådde vajade det vilda gräset som vågor på havet i den friska vinden.

Jag kom visserligen ihåg gamla Sverige med sina berg, vackra skogar och förtjusande sjöar, denna sköna bild försvann aldrig från mitt sinne — men detta nya land var ett verkligt sagoland för oss gossar!

Långa sextiotre år skulle förflyta innan jag fick återse mitt kära fädernesland och då först lära att fullkomligt värdera och förstå dess utomordentliga skönhet och kultur. —

Nu började arbetet, som skulle förvandla vildmarken till ett hem. Min äldsta bror plöjde stora fåror genom gräsmattan på ett fält där gräset var kort. Jag högg hål i den upplöjda torvan med en yxa och lade däri majs, vattenmelon, sockerrör och muskmelonfrö. Männen höggo ned träd och beredde dem för uppförande av ett timmerhus.

Vi hade blivit underrättade i staden, att det ej var någon fara för indianerna, ty de hade blivit tagna och förda till Indian-Territoriet, där soldater bevakade dem. Inga spår av dessa fruktansvärda krigare hade vi sett på färden, men ändå hade vi pojkar grävt en kula

vid floden, där landet sluttade ned mot vattnet som var tre meter nedanför. Här urholkade vi ett rum i jämbredd med vattenytan och kastade den utgrävda jorden i floden, så att, då den lilla kulan blev färdig, ingen ovanifrån kunde se, att där fanns ett gömställe. Vi kunde hoppa ned i det grunda vattnet och stiga in i vårt gömsle utan att lämna ett spår efter oss. Vi lekte ofta att indianerna voro efter oss och sprungo för livet till vår kula, föga anande att det en gång skulle bli verklighet.

*

En morgon spändes mulorna för vagnen, och min far, min äldsta bror Ernst och Boberg foro iväg för att skjuta buffel — vårt köttförråd hade nämligen tagit slut. Buffelhjordarna hade vid denna tid dragit sig omkring femton mil västerut, så att vi kunde inte vänta far hem förrän nästa morgon. Halvorsen, den unge norrmannen, fick stanna hemma för att taga vara på oss.

Det var samma dag som jaktsällskapet hade rest, och Halvorsen höll på att göra i ordning vår kvällsvard, medan vi pojkar voro ute för att jaga. Karl var femton år och som den äldste

bar han det enda vapnet, en dubbelbössa, vars ena pipa var laddad med hagel, den andra med kula.

Vi voro omkring tvåhundra meter från huset, då vi hörde ett förfärligt tjut i riktning därifrån. Då vi bestörta sågo ditåt, funno vi att en trettio indianer i vild fart redo fram till huset och omringade det.

Plötsligt sågo vi norrmannen komma ut med en bössa, men innan han höjt den, smällde ett skott och han föll till marken.

En indian hade märkt oss och kom ridande rakt emot oss, där vi stodo lamslagna av skräck. Nu fingo vi nytt liv och det bar av i vildaste flykt i riktning mot vår kula. Det var ännu bra långt till buskarna, som omgåvo floden, då Karl märkte att förföljaren snart skulle hinna upp oss. Han stannade då, vi bakom honom, och riktade geväret mot den ankommande vilden, som nu var inom bösshåll. Denne tyglade in sin häst och vände om till kamraterna, som höllo på att plundra huset.

Det var tur för oss, att på den tiden (1869) mycket få av indianerna voro beväpnade med skjutvapen, den som förföljde oss hade blott pil och båge, annars hade vi säkerligen blivit

dödade. Hade Karl skjutit honom, hade vi nog fått hela skaran efter oss. Vi fortsatte vår flykt och kommo helskinnade till vår kära kula, nu dubbelt kär än förut. Här klängde vi oss tillsammans darrande av fruktan, men ändå glada att vi upphunnit vår tillflyktsort.

Vi vågade oss inte fram från vårt gömställe utan lågo där till långt inpå natten men förstodo att vårt hem hade gått upp i lågor, ty skenet av branden reflekterades i floden. Stor var vår glädje, då vi hörde vår fars röst ropande våra namn! Nu började kapplöpningen dit och fastän jag kom sist, glömmer jag aldrig den känsla av lugn och trygghet som genomströmmade mig, då jag slöts till hans bröst och kände hans starka armar omkring mig.

Han hade sett skenet av det brinnande huset och så fort som möjligt återkommit. Vid månens sken sågo vi att norrmannen låg död på gräsmattan. Han hade dödats av en kula genom hjärnan och en pil hade genomborrat hans mage. Dessutom var han skalperad. Vi sovo inte mycket den hemska natten. Nästa morgon begravdes Halvorsen under några cottonwoodträd nära floden. Kistan var gjord av handsågade bräder.

Nu började uppbyggandet av ett nytt timmerhus. Under den andra dagens arbete kom en man ridande med underrättelsen att familjen White hade dödats av samma vildar, som hälsat på hos oss. White var av irländsk börd och bodde tio mil från oss och var vår närmaste granne. Familjen bestod av man, hustru, två vuxna söner och tvenne döttrar, den ena sexton, den andra aderton år gammal. Alla hade dödats utom flickorna, som indianerna troligtvis tagit med sig.

Mulorna blevo spända för vagnen och om några minuter voro vi på väg till White's farm för att se vad som kunde göras till hjälp och för att begrava de stackars kropparna.

Då vi anlände, mötte oss en förfärlig syn: de två unga männen lågo på gräsmattan dödade av pilar och skalperade, modern låg nära dem med en pil genom halsen och ävenledes skalperad. Men värst hade White blivit behandlad. Han hade säkerligen sänt många av de röda odjuren till dödens rike, innan han blev tagen. Honom hade de skalperat och sedan bundit naken på en stor myrstack och där hade den stackars mannen blivit levande uppäten — bara benranglet var kvar. Det var blott

en av de tusende pionjärfamiljer, som lidit och dödats, innan civilisationen inträngt i vilda västern och förvandlat även indianerna till goda medborgare.

Mannen, som givit oss underrättelsen om familjen White, fortsatte sin ritt till Fort Riley, varifrån regeringen i Washington underrättades om det inträffade.

General Custer med 7:de Kansas kavalleriregementet samt Buffalo Bill som spejare blevo utsända för att straffa vildarna och befria de unga flickorna.

Sex eller sju dagar efter begravningen anlände Custer med sin trupp. De slog läger på samma ställe där vi förut hade varseblivit indianernas anfall på hemmet. Ett hundratal små tält uppsattes på några minuter och det var en vacker syn, då aftonsolen sken på den vita tältstaden. Custer och Buffalo Bill sutto framför vårt tält den aftonen och som min far hade varit löjtnant vid Dalregementet i Sverige, dröjde de långt in på natten i ivrigt samtal — min äldste bror Ernst fungerade som tolk.

Det var en stor glädje för mig att lyssna till deras samtal, som rörde sig om indianerna och Custers äventyrliga bana. Jag var så intensivt

intresserad av allt som handlade därom. I Sverige hade jag slukat översättningar av Cooper's Vägvisaren, Hjortdödaren, Prärien och Den sista mohikanen. Jag kommer väl ihåg att då jag läste om de förfärliga indiantjuten, ryste jag vid blotta tanken på dem och kunde inte då ana, att jag själv skulle få höra detta förskräckliga Sioux' stridsrop.

Nästa morgon bar det av i fullt galopp efter de flyende vildarna och deras byte. Tvenne veckor förflöto innan vi återsågo Custer och hans trupp på deras återtåg till fästningen Fort Rily. Återigen slog de läger på samma ställe och generalen och Buffalo Bill sutto än en gång i vårt tält, och då fingo vi höra vad som tilldragit sig vid förföljandet och tragedien efteråt.

Indianerna hade begivit sig omkring sjuttiofem mil västerut och hade där på avtal mött ett femtiotal unga krigare och deras »squaws». De voro samlade i en liten skogsdunge vid en flod och voro så övertygade om sin säkerhet, att de icke hade utsatt vakt om nätterna.

Då deras läger hade blivit utforskat av Buffalo Bill, anföll hela kavalleritruppen påföljande morgon vid daggryningen. Övrraskningen blev stor, dock stredo vildarna utan att vilja

ge sig fångna och kvinnorna stredo vid sidan av sina män. Följden blev att de alla dödades, förutom en gammal »squaw» som höll vakt i det tält, där de båda flickorna voro fängslade. Flickorna hade blivit ohyggligt behandlade av de unga krigarna och voro nu ej längre samma vackra, levnadsglada flickor som förut. De blevo senare pensionerade av regeringen. Den näpst indianerna nu fingo var nog orsaken till att vi aldrig mer fingo något besök av den landsplågan.

Vi pojkar tyckte, det var ett härligt äventyr vi hade varit med om. Maken hade säkert inga andra Strängnäspojkar upplevat!

En morgon, när Boberg var ute och jagade, hörde han ett underligt skallrande ljud i gräset vid sina fötter. Som han var närsynt, böjde han sig ned för att se vad det var. En stor skallerorm högg då sina tänder i hans hals, mycket nära pulsådern. Han slet sig lös och nådde springande hemmet. Det fanns emellertid ingen räddning för honom, och efter några timmar var han död.

En stor sorg grep oss alla, ty han var en präktig man och mycket omtyckt. Han begravdes nästa dag under samma lilla kulle, där Hal-

vorsen vilade. Hans kista var ej praktfull, gjord som den var av handsågade, ohyvlade och omålade bräder, men han vilade nog lika bra i den, som om den varit av guld. Min far läste upp den vackra begravningsakten ur en svensk psalmbok. — — —

Muskmelonen och vattenmelonen växte fort på den upplöjda jorden och då jag betraktade dem, vattnades det i munnen på mig vid blotta tanken på den fest vi skulle ha då de mognade. De voro redan så stora som mitt huvud och i början av juli kunde vi vänta att få njuta av dem. Majsens och sockerrörens växte i manshöjd.

En morgon, då vi stego upp, sågo vi en buffelko med kalv, vilka förfriskade sig på den härliga majsens alldeles nära huset. Min far sköt dem båda med det lilla bakladdningsgeväret, som han köpt i England. Nu blev det färskt kött, en omväxling mot den eviga kalkonen, raphönsens och präriehönsens. Vi hade visserligen haft buffelkött förut, men det var längesedan, ty djuren hade dragit sig långt västerut och vi voro så upptagna med byggandet av det nya timmerhuset, att det ej fanns tid till långa jaktfärder. Buffelkött var mycket

gott och man kunde bevara det länge genom att skära det i tunna skivor och låta solen gassa på det. De vita pionjärerna lärde denna konst av indianerna, vilka även bevarade fisk genom att torka den i solen.

Präktiga, varma pälsar syddes av buffelhudarna, och fastän ingen av oss hade lärt skräddaryrket, passade de någorlunda och voro till stor nytta under den kommande vintern. Färiska buffelhudar köptes den tiden för en dollar stycket, nu kosta de hundra.

Innan majsen blev mogen — då det ännu var en slags mjölk i kornen — stektes hela kolven i ugnen och blev till en mycket läcker kost («Corn on the cob»). Vi skuro av kornen från den råa kolven och torkade dem i solen och hade då en utmärkt rätt under vintern. Då majsen blev mogen skildes kornen från kolven, endera med handen eller medelst maskin, om man ägde en sådan. Sedan maldes kornen till mjöl, om det fanns kvarn i närheten, men vi måste först göra som indianerna, mala kornet mellan två stenar.

Hästar och svin skilja kornen mycket skickligt med tänderna från kolven och bliva präktiga och feta av denna närande föda. Kreatu-

ren gödas ännu i dag färdiga till slaktning med detta foder.

Vattenmelonerna blevo mogna i början av juli månad och voro stora baddare, vägande ända upp till trettiofem kilo och utmärkt goda, men ingen näringsrik föda. Själva skalet var mycket tunt och hade en stark grön färg, inuti var köttet eldrött med hundratals kärnor. Muskmelonerna voro också mycket goda.

I september månad fingo vi några svenska grannar. De voro gottlänningar och hette Granström, Ahlquist och Roslund, till den närmaste av dem hade vi en mil.

*

Min far ansåg nu att tiden var inne att hämta min mor och de yngre syskonen från den avlägsna staden, ty nu tycktes det inte vara någon fara för indianerna. Ernst for med mulorna efter dem och väntades tillbaka först om en vecka.

Jag hade aldrig förut varit skild från min mor, men nu hade fem eller sex månader förflutit, sedan jag sett det kära ansiktet och fått luta mitt huvud mot hennes bröst. Jag hade längtat utesägligt efter henne.

Dagen då vi väntade henne, var jag ofta uppe på taket av vårt blockhus för att speja efter dem. Sent på eftermiddagen såg jag dem komma långt borta på prärien — barhuvad bar det av för att möta dem. Min mors arm slöts omkring mig och varma kyssar mötte mina läppar, och mitt ansikte blev vått av hennes tårar. Med förvåning frågade jag:

— Varför gråter mamma? Är mamma sjuk?

Då visade hon mig liket av min lilla syster Anna, som var omsluten av min mors andra arm. Jag fick nu veta, att den lilla hade sjuknat under den långa färden och nyss dött. På detta sätt kom min kära moder till sitt nya hem i vildmarken.

Nu fingo de tvenne gravarna under cottonwoodträden sällskap av en tredje. Syster Anna var den första av vår släkt, som lades i jordens sköte i det nya landet.

Ernst hade medfört vetemjöl, kaffe och socker, så att nu fingo vi smaka på läckerheter vi hade varit utan i många månader. Han medförde också många andra nödvändiga saker.

I september blev majsens mogen. Stjälkarna nedhöggos och sattes i högar med band knutet

om topparna och sågo nu ut som indiantält. Sedan, alltefter som det behövdes, togos kolvarna av och stjälkarna brändes, kolvarna blevo skalade och fördes till förvaring under tak till föda för oss och kreaturen. Nu skulle sockerrören skördas. Med ett träsvärd höggos bladen av, sedan fälldes rören och fördes till en hemgjord maskin, bestående av en ställning, vari tvenne trärullar fungerade, de stodo upp-rätta tätt intill varandra och voro en meter i längd. Med hästkraft sattes dessa i gång och rören stuckos då mellan dem samt fördes krossade till andra sidan, under det saften strömmade ned i en balja, som sedan tömdes i en stor bleckpanna. När denna blev full, tändes eld under den och saften kokades i timal. Det blev då en utmärkt sirap, som räckte för oss hela vintern.

Det fanns en jordlott på etthundrasextio tunnland intill min fars farm, som ännu inte var bebodd. Den skulle med tiden bli mycket värdefull, och min bror Ernst ville gärna äga den, men regeringen fordrade, att en man skulle vara minst tjuogoett år gammal eller gift för att kunna få den. Han funderade därför på att gifta sig med en ung amerikansk flicka,

som han blivit bekant med, dotter till en familj, som bodde omkring en svensk mil från oss. Han var ofta där efter vår mors hemkomst och en dag fingo vi höra, att han var förlovad — han aderton och hon sexton år!

Dagen före bröllopet hade min bror Karl gjort något, som min far tyckte förtjänade stryk, och han befalldes Ernst att gå ut och skära en vidja för ändamålet. Ernst ansåg, att Karl inte hade gjort något illa och vägrade att göra det. Min far var förfärligt häftig och som militär var han van att bli åtlydd i alla avseenden. Han fattade nu en grov repstump och började att prygla Ernst i stället för Karl. Jag glömer aldrig, hur Ernst stod med korslagda armar och tog emot agan utan ett ord, och det var dagen före hans giftermål!

Efter bröllopet begärde han och fick den värdefulla jordlotten och blev nu vår närmaste granne.

En dag, då jag var uppe på taket av vårt hus, märkte jag ett svartliknande moln vid horisonten. Snart spred det sig över prärien och kom så nära, att jag kunde se att det var en buffelhjord. Då jag säger, att det var troligtvis hundratusenden djur, menar jag just det! Så

långt ögat kunde nå, vimlade det av bufflar, som i högsta fart flydde väster ut, snart nådde de vårt hus och omringade det i sin flykt. Lyckligtvis var vår lilla skörd bärgad, annars hade den blivit totalt förstörd. De lämnade flera av flocken efter sig, som min far sköt stående inomhus vid ett öppet fönster. En ung tjur föll död för hans kula alldeles utanför dörren. Det tog timal innan svärmen hann förbi, fastän den for fram i full galopp.

Ett tåg på många mils avstånd från oss måste stanna en timma eller mer tills de passerat. Huru otroligt detta än må låta för nutidens människor, är det likväl sant. En sådan syn får ingen se igen.

Det fanns nu en liten by tre mil från oss, på andra sidan floden, som fick namnet Concordia och bestod av en bod med ett postkontor i det ena hörnet, en smedja och fyra eller fem böningshus. Min bror Karl fick plats i den lilla affären som springpojke och så började hans bana som affärsman.

De fyra små rummen i vårt hem voro för få att rymma oss komfortabelt, så att en »dugout» (jordkula) grävdes där terrängen höjde sig, golv och väggar av jord och taket av torv. Här fick

vi tre äldre bröder vår bostad, och här kokade vi mycket knäck om kvällarna av den utmärkta »sorgum» (sirapen).

En vecka eller så före jul började det bli slut på potatis, mjöl, kaffe och socker. I den lilla byn voro alla dessa förnödenheter utsålda, därför beslöt min far att fara till den långt avlägsna Junction City för att skaffa dessa nödvändiga saker. Han var säker på att vara tillbaka före julafton. När han varit borta fyra, fem dagar, började vi att räkna timmarna till hans återkomst. Vädret hade varit strålande vackert hela tiden och dagen före julafton var varm som en vårdag. Men nu blåste det upp en hård nordlig vind, mörka moln hopade sig vid horisonten och så småningom övertäckte de himlen och det började att snöa. På några ögonblick förvandlades det vackra vädret till fullständig vinter och blåsten övergick till orkan.

Ovädret varade i tvenne dygn och snön föll så tätt, driven av den förfärliga vinden, att det var nödvändigt att binda ett rep från huset till stallet för att kunna komma till kreaturen och finna vägen tillbaka igen. Alla förnödenheter hade nu tagit slut, med undantag av det torra,

hårda buffelköttet. Största delen av julaftonen höll jag på att mala majs i en kaffekvarn för att sedan steka plättar av det grova mjölet åt min mor, som var sjuk och sängliggande, åt syskonen och åt mig själv. Vi voro mycket oroliga för far, som var ute i detta förfärliga väder, vilket min mor sade sig aldrig ha sett maken till i Sverige. Den natten blev det ej mycken sömn för någon av oss, vår mors sjukdom, oron för min far och den otroliga kölden höllo oss vakna. Fastän huset var väl ombonat med tjocka timmerväggar och varmt tak av torv, var det så kallt i rummen, att vattnet frös i ett ämbar, som stod blott ett par meter från stora spisen, vilken hölls rödglödgad hela natten.

Så firades den första julaftonen i det främmande landet!

Mr. Granström, en granne, frös ihjäl då han på julaftonen var på hemväg från stallet och gick vilse i den rasande snöstormen. Hans kropp återfanns i en djup snödriva ej långt från hemmet.

Min far anlände välbehållen ett par dagar efter juldagen. Han hade fått härbärke på en farm, då ovädret började, och blev tvungen att stanna kvar till stormens slut. Dessa dagar

stredo vi icke med indianfienderna utan med vind, snö och köld, som också voro fruktansvärda fiender.

Våren hälsades av oss alla med glädje och troligtvis även av kreaturen och alla levande varelser. Då snön försvann, var det förvånande hur fort allt grönskade. En morgon fick jag åtfölja min far, som med bössa och hund skulle söka skaffa något vilt till omväxling. När vi kommo ned till floden, skrämde hunden upp en kalkon, ett skott small, men fågeln fortsatte sin flykt upp i toppen av ett stort träd, där den satt vacklande. Ännu ett skott och den föll ned och hamnade med en duns på den hårda marken. Det var den största och vackraste jag någonsin sett, den vägde tio kilo. De fullvuxna kalkonerna äro så tunga att de ej kunna komma upp i luften utan att springa ett stycke med utsträckta vingar, alldeles som en flygmaskin, vilken också måste följa marken ett stycke, innan den kan stiga.

